

BİLGİ FELSEFESİNİN PROBLEMLERİ

Doğru bilgi olanaklı mıdır? / Doğru bilgi elde etmek imkân dâhilinde midir?

İnsan zihni, ister bizden bağımsız ister bize bağımlı olsun gerçek denilen varlık hakkında bilgi sahibi olabilir mi?

Doğru bilginin kaynağı nedir? / Doğru bilgi tek bir kaynağa mı yoksa birçok kaynağa mı bağlıdır?

Doğru bilginin ölçütü nedir? / Hangi kriterler sonucu bir bilgi doğru olmaktadır?

Nereye kadar bilebiliriz? / Bilginin sınırı ve kapsamı nedir?

a) Doğru Bilgi Olanığı Problemi

1. İnsan ilkece gerçeklik hakkında doğruluğu bilebilir.
2. İnsan ilkece hiçbir şey bilemez.

A1) Dogmatikler : Bilginin imkan dahilinde olduğunu kabul eden filozoflar dogmatik bilgi kuramcıları adı verilir. Verili ‘bilgi’ örnekleri üzerinden bu olanaklılığı eleştirel olarak ele almamaları ve doğru bilgiyi temel varsayım olarak kabul etmelerinden ötürü dogmatik olarak konumlanırlar. Onlara göre, “bilgi imkan dahilinde değildir” önermesinin kendisi de bir bilgi iddiası olduğu ve ‘doğru’ değeri alması gerektiği için ‘doğru bilginin olanağı’ temel varsayımdır.

A2) Kuşkucular: Bu filozoflara göre doğru bilgi olanaklı değildir. İnsanın kendisinden bağımsız olarak var olan gerçekliğin bilgisini elde edemeyeceğini, kısaca insanın dış dünyanın bilgisini bilemeyeceğini öne sürerler; çünkü gerçekliğin bilgisini elde etmek için insanın bilgi yeteneği ve kapasitesi yeterli değildir. **Bilen ile bilinen arasında bir uyum ya da paralellik yoktur. Doğru bilgi, herkes için geçerli ve aynı olamaz. Nesnel ve objektif bilgi yoktur.** Görüleceği üzere, kuşkucular bilginin nitelikleri üzerinden bir olanaksızlık tablosu sunarlar. Diğer bir deyişle, olanaksız olan herhangi bir ifadenin ya da ifade grubunun ‘bilgi’ adını alması değil, bilenden bağımsız ve nesnel olarak doğru değeri alamayacağı savunulmaktadır. Her tür bilginin olanaksızlığını savunmak, temelde dilin olanağını da yadsımak anlamına gelir (**Aşırı Kuşkuculuk**).

BİLGİ KURAMI DERS NOTLARI
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ, FELSEFE BÖLÜMÜ

Kuşkuculuk Tutarlı Olarak Savunulabilir mi?

Kuşkucu, “hiçbir şeyin bilinemeyeceğini” **bildiğini** iddia etmekte midir? Hiçbir şeyin kanıtlanamayacağını kanıtlamaya çalışmakta mıdır?

Çelişkiden kurtulmanın yolu,

(1) Hiçbir şeyin bilinemeyeceği gerçeğinden başka hiçbir şeyin bilinemeyeceği ve hiçbir şeyin kanıtlanamayacağı gerçeğinden başka hiçbir şeyin kanıtlanamayacağını savunan bir görüş olarak formüle etmek. → “Akademik Kuşkuculuk” ya da “negatif dogmatizm”

(2)Hiçbir şey bilinemez ve hatta hiçbir şeyin bilinemeyeceği de bilinemez; hiçbir şey kanıtlanamaz ve hatta hiçbir şeyin kanıtlanamayacağı da kanıtlanamaz. → “Pironcu kuşkuculuk”. Gerçek kuşkucu kendi argümanlarına dogmatiklerin üzerinde değer biçmez, kendisinin şeylerin doğruluğunu ortaya koyabildiğini, dogmatiklerinse koyamadığını öne sürmez. Gerçek kuşkucunun tüm söylediği, kuşkuculuğun da dogmatizm kadar akla yatkın olduğudur. Oysa gerçek dogmatik bu bakış açısını asla kabul etmez. Bu duruma bağlı olarak, aşırıya vardırılmış bir kuşkuculuğun günlük yaşamı olanaksız kılacağı yönündeki eleştirisi de bertaraf edilir. Dogmatik ile kuşkucu arasındaki fark davranış şekillerinde değil, ama alışlageldik davranış şekillerinin doğru olduğunun gösterilebileceğini düşünüp düşünmediklerinde yatar.